

Ingvar
Ambjørnsen
Pokrevní
bratři

Elling

Pokrevní bratři

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

Ingvar Ambjørnsen

Pokrevní bratři – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Ingvar
Ambjørnsen

**Pokrevní
bratři**

Elling

JEDNA

„Když jsem byl kluk, měl jsem strašně rád rybíz,“ prohlásil Kjell Bjarne. „Teď ho nesnáším.“

Řekl to tak, abych pochopil, že mezitím se něco stalo. To „mezitím“ znamenalo půlku jeho života. Někde cestou ztratil k těm nakyslým červeným bobulím náklonnost.

Osobně proti rybízu nic nemám. Mám ho rád. Mně čas zase vzal schopnost cítit se dobře. Už si nemyslím, jako když jsem byl kluk, že život je fajn. Ale nahlas jsem to neřekl. Takové prohlášení by ho jenom zmátlo. Kromě toho je zvláštní, že když člověk něco řekne nahlas, jako by to byla pravda dvojnásob. V tomhle případě mi bohatě stačí polovička.

Ostatně jsem si neměl nač stěžovat. Opravdu ne. Pravda bude nejspíš taková, že jsem rozmazlený mladý muž. Jako tolik jiných mladých mužů v téhle zemi. Přitom bych se nemusel ani vydávat někam k černochoům do Afriky, abych našel chlapy, co jsou na tom mnohem hůř než my. Stačí se mrknout

na černochoy v Oslu a člověk hned pozná, zač je toho loket. Pokud jsem to dobře pochopil, zacházejí s nimi jako s negry. Dokonce i policie, možná dokonce hlavně policie. Pojd' sem, Sambo, volají na ně, ať se mrknem na ten tvůj falešnej pas. Aspoň tak se o tom pořád píše v novinách.

Kjell Bjarne stál u okna a díval se na ulici. Říkal jsem si, co asi vidí, když tak zničehonic řekl, že nesnáší rybíz. Ale ani mě nenapadlo se ho zeptat. Nejspíš stejně neviděl nic, co by logicky vysvětlovalo, že ho asociace dovedly k rybízu. Ani třeba červeného volkswagena brouka. Zkrátka jen řekl něco, co ho napadlo, bez záměru a smyslu. Byl prostě takový. Když jsem ho viděl poprvé, zeptal se mě, jestli mám ponětí o kravách. To samozřejmě nemám. A když jsem se ho za nějakou dobu zeptal, proč mi tehdy položil zrovna tu otázku, odpověděl mi, že nemá ponětí. Že to prostě neví. Dlouho trvalo, než jsem se k němu dostal blíž. A ještě delší dobu trvalo, než jsem já měl odvahu pustit si ho blíž k sobě.

Teď už jsme si smísili krev. Sice nedobrovolně, ale přece jen. Stali se z nás pokrevní bratři.

„Sedni si,“ řekl jsem. „Nestůj pořád u toho okna!“

Sám jsem dobře věděl, jak snadno člověk uvízne ve stojaté vodě mrtvého ramene, když se rozhodne sledovat skutečnost výhradně z okna bytu. Ještě než si to plně uvědomí, už vlastně stojí mimo ni. Teď spolu děláme na společném projektu. Všemi způsoby se snažíme znovu zapojit do běžného života. Stát se takříkajíc součástí všedního dne. Jenže nástrahy číhají všude, stejně jako miny na frontě u Verdunu.

„Sedni si!“ opakoval jsem.

Poslechl mě. Sedl si na úplný konec gauče a pozoroval ty své obrovské ruce. Měl jsem podezření, že ví, co přijde.

„Víš dobře, jaký je dnes den,“ řekl jsem nemilosrdně.

„Čtvrtek.“

„Je čtvrtek patnáctého. To znamená, že přijde Frank.“

Zařatými pěstmi si začal třít spánky. To u něj znamenalo nejistotu a pocit viny.

„Promiň,“ řekl jsem. „Ale budu mu to muset říct. Protože jestli nepřestaneš s těmi svými idiotskými telefonáty na erotickou linku, přijdeme o telefon. Nebudeme na něj prostě a jednoduše mít.“

Spustil pěsti podél těla a díval se na ně. „Já nevolal živé duši.“

„Ne, duši rozhodně ne,“ řekl jsem. „Tys totiž volal magnetonové pásce, na které ženský hlas vykládá, jak touží po tvém těle. Že si představuje, co všechno s ní děláš. Dneska v noci jsem tě slyšel! Slyšel jsem, žes byl vzhůru a bral sis telefon.“

Těžce vzdychl. „Neříkej to Frankovi, prosím tě.“

Ten jeho psí pohled se nedal vydržet. Připomínal mi kokršpaněla, kterému odepřeli po čtrnáctidenním půstu nejlepší kousek masa. Teď jsme si ale nemohli dovolit, abych byl povolný a měkký. Musel jsem projít intenzivním nácvikem telefonování, ve kterém jsem se s tímhle praktickým zařízením skamarádil, a teď bych si ho chtěl za každou cenu udržet. Stal jsem se velkým přítelem telefonu. Nechtěl jsem se smířit s tím, že Kjell Bjarne všechno zničí. Poslední účet za telefonní hovory byl astronomický. Čtrnáct dní jsme pak žili o suchém chlebu a o polívkách ze sáčku. Frank řekl, že dobře nám tak.

Že je to skvělý způsob, jak se poučit. Prostě si musíte vybrat, řekl nám Frank. Poslouchat oplzlý řeči do telefonu, nebo se pořádně najíst. S tou podporou, jakou berete, se můžete mít docela královsky. Celé to záleží na tom, jak budete hospodařit s penězi.

A v tom měl pravdu. Bylo to na naší odpovědnosti. To jsem pochopil už v léčebně v Brøynesu, kde jsme se já a Kjell Bjarne seznámili.

Takže jinými slovy je to moje odpovědnost. V téhle komuně o dvou lidech jsem měl na starosti hospodaření já. Jakmile měl totiž Kjell Bjarne v ruce peníze, začal je rozhazovat. Zato byl dobrý kuchař. V kuchyni byl nedostižný. Já vedl účetnictví a Kjell Bjarne vařil a pekl. To bylo v pořádku. Když byl Frank v žertovné náladě, říkal nám „mí dva činorodí staří mládenci“.

Kjell Bjarne mě znovu prosil, abych to Frankovi neříkal.

To jsem mu nemohl slíbit. Role udavače je mi sice nekoenečně cizí, ale viděl jsem to tak, že v téhle situaci nejde o udavačství. Jde o domluvu a dodržení jasných pravidel. A domluva zněla, že o neobvyklých věcech a nedorozuměních hned Frankovi řekneme, aby se vzduch pročistil a život šel dál ve své normální všednodennosti. A k všednímu dni patří telefon. Tak to prostě je.

Zvyknout si na telefon byl tvrdý oříšek. Po všechna ta léta s matkou jsme žili v jakési chvějivé samotě ve dvou a ona měla hlavní slovo ve věcech venkovního světa, tedy i v případech, kdy někdo na ten vynález starého pana Bella zavolal. Pro mě osobně je těžké vést smysluplný dialog, když partnera

nevidím. Byl jsem pokaždé nesoustředěný, protože jsem si během hovoru představoval, jak asi příslušná osoba, se kterou mluvím, vypadá, a co se děje v místnosti, ve které se zdržuje. Když to byl někdo známý, hledal jsem ve vzpomínkách, abych si co nejpřesněji rekonstruoval každý tah v jeho tváři. Pokud jsem ale druhého účastníka neznal, domluva často skončila v troskách, protože fantazie se mi utrhla ze řetězu. Prostě jsem nedokázal komunikovat s pouhým hlasem. Abych chápal, co kdo říká, musel jsem před sebou vidět osobu z masa a kostí. Jednou jsem byl doma sám, zavolala úplně neznámá žena ze sociálky a já to musel vzdát a telefon položit. Naprostý debakl, který neprošel bez následků. Ale já se nedokázal sám se sebou dohodnout, co má na sobě a jaký účes nosí. Část mozku si vykreslila obraz mladé atraktivní ženy s černým mikádem. Mladá kočka po skončení sociální školy. Rovný nos a plné rudé rty. Náročná a povolná zároveň. Ale přes tento obraz položilo mé vědomí ještě jednu představu. V ní jsem viděl zachmuřenou starou tvář. Zlé oči, kterými propichovala něco, co jsem já neměl možnost vidět, ale co shledávala nevhodným, ba nemožným. Například napodobeninu sošky ze starého Řecka na svém psacím stole. Jak jsem říkal, položil jsem telefon a pro jistotu vytáhl i šňůru ze zásuvky. Když matka přišla domů, dostal jsem vyhubováno, a od té doby jsem si pokaždé, když zazvonil telefon, zacpal uši.

Ale s Frankovou pomocí bylo všechno mnohem lepší. Donutil mě, abych se uvolnil. S jeho pomocí jsem si s telefonem hrál. Nejdřív jsme koupili deset metrů dlouhou šňůru, abych se mohl s přístrojem volně pohybovat po bytě. Abych

ho mohl nosit z místnosti do místnosti s sebou. Doma u matky měl telefon neměnné pevné místo. Stál na nízkém stolku vedle televize. Šňůra byla právě tak dlouhá, aby dosáhla k zásuvce ve zdi. Ani matku, ani mě nikdy nenapadlo napodobovat kulturu telefonování, jíž jsme byli v televizi svědky v amerických filmech, kde hrdinové neklidně přecházeli po bytě a ležérně mluvili do sluchátka. Anebo jen tak leželi na posteli a pohupovali nohama, usrkávali bourbon a nenuceně konverzovali s milenkou v Illinois. Matka, která zažila telefon jako nový vynález, k němu neztratila respekt až do smrti. Jakmile zazvonil, všechno ostatní šlo stranou. Letěla k němu, jako by se bála, že zmešká něco životně důležitého. A když mluvila, až do konce hovoru stála v pozoru. Nikdy jsem ji neviděl při telefonování sedět, dokonce si myslím, že něco takového by považovala za projev neúcty vůči Bellovi, anebo vůči osobě na druhém konci drátu. Když instalovali telefon sem do nového bytu, Kjell Bjarne tu ještě nebydlel. Připadalo mi naprosto přirozené držet se starého zvyku a umístit telefon s krátkou šňůrou vedle televize. A Kjell Bjarne to pak akceptoval, jako většínou všechno. Nevzpomínám si, že bychom to někdy probírali.

Pro začátek mi Frank uložil, abych trénoval nanečisto. Abych jenom předstíral, že s někým mluvím, a tahal za sebou tu dlouhou šňůru z místnosti do místnosti. Z pokoje do kuchyně. Z kuchyně do ložnice. Samozřejmě jsem si připadal jako idiot, přestože jsem si dával dobrý pozor, abych ten trénink prováděl, jen když je Kjell Bjarne mimo domov. Sice o mém problému věděl, ale chápal, jak se má zachovat. Mně se pochopitelně tak nějak nezdálo vhodné, aby poslouchal mé vykonstruované

rozhovory, které vedu se svou zemřelou matkou anebo s otcem, jehož jsem ztratil, ještě než jsem se narodil. Nemluvě o nadávkách různým politikům či o něžnostech šeptaných neexistujícím ženám. Chodil jsem po bytě a byl jsem milý nebo našťvaný, podle nálady. Postupně se mi to docela zalíbilo. Druhá fáze spočívala v tom, že mi Frank zavolal v domluvenou dobu. Nejdřív jsem byl strnulý a napjatý a nebyl jsem vůbec schopen mluvit. Ale po čase jsem si všiml, že se mi čelisti uvolňují a pomalu ze sebe soukám slova. Velká pomoc pro mě byla, když jsme jednou šli k Frankovi domů a já si všiml, že má telefon umístěný na psacím stole. Když zavolal příště, v hlavě už mi nenastal takový vířivý chaos jako předtím. Teď jsem si mohl alespoň představit, jak sedí na modré kancelářské židli u psacího stolu a během našeho hovoru se dívá oknem do zahrady, kde stojí řady jabloň. Přesto si Frank myslel, že bych tomu neměl přikládat tak přehnanou důležitost. Radši bych se měl pokusit během hovoru svou rozbujelou fantazii brzdit a cvičit soustředění na předmět rozhovoru. Poslouchat, co mi kdo říká. Proto mi po čase volal v nejrůznější denní dobu i z budek ve městě. Moje fobie z telefonování pomalu mizela a teď jsem se nacházel ve stadiu, kdy mi můj vlastní hlas zněl ve sluchátku pozoruhodně pevně. Představoval jsem se plným jménem. Řekl jsem, co bylo třeba, anebo jsem pozorně poslouchal, co mi někdo říkal na druhé straně. Představa, že ukončím hovor v polovině a sluchátko zahodím, mi náhle připadala vzdálená a nakonec i trapná.

Na erotickou linku jsme nejdřív volali oba. To připouštím. Za dobu, kdy jsme Kjell Bjarne a já pobývali v Brøynesu, prošla tato specializovaná telefonní služba bouřlivým vývojem

a my, když jsme měli najednou k dispozici vlastní přístroj a nikdo nás nemohl nachytat, jsme podlehli pokušení. Ukázalo se, že existuje nabídka dvou typů služeb. Jedna, kdy konverzujete s živou ženou, a druhá, levnější, kdy je monolog ženského hlasu nahraný na páse. První varianta nepřicházela ze zřejmých důvodů v úvahu. Několikrát jsme to zkusili s Kjellem Bjarnem jako mluvčím, ale skončilo to jen pokašláváním a koktáním. Ani on zkrátka nevěděl, co si v takové situaci počít. Ale s nahranými páskami jsme si nějakou dobu dost užívali. Mé poměrně dobře vyvinuté fantazii nebylo zatěžko si představit onu Patricii na gauči, jak se sténáním aplikuje banány a jiné náhodné předměty. A jak se tyhle dívky vyjadřovaly! Když jsme poslouchali s hlavami u sebe a se sluchátkem mezi sebou, mnohdy jsme se museli červenat. Jedna z nich dokonce použila telefon jako masážní přístroj, rozpoznali jsme škrábavý zvuk plastu o kučeravé chloupky na pohlaví a slyšeli jsme ji křičet hlasem plným potlačovaných vzlyků. Kjella Bjarna i mě úplně paralyzovalo vzrušení.

Ale jak jsem už řekl, jednoho dne přišel účet. Teprve pak mi se vši naléhavostí došlo, a tím pádem nám oběma, jaké špíny, která znevažuje a pokořuje ženy, jsme se dopustili. Tři tisíce korun je hodně peněz pro dva mužské na podpoře, kteří spolu šetří na videopřehrávač. Vypočítal jsem, že jsme se spořením o půl roku pozadu, a právě na základě toho vysvětlení pochopil Kjell Bjarne vážnost situace. To jsem si alespoň myslel. Až doteď.

„Jestli to řekneš Frankovi, tak si můžeš udělat večeři sám,“ vyhrožoval Kjell Bjarne. „Já se odstěhuju jinam.“

„Jestli s tím pitomým telefonováním nepřestaneš, stejně nebudeme na žádnou večeři mít!“ opáčil jsem. „A kampak se asi chceš odstěhovat s kontem, kde jsou minus dva tisíce, co? Nejspíš skončíš v noclehárně Armády spásy. Pokud nebudeš pít. Provozoval jsi to telefonování za mými zády dlouho?“

„Ne. A začlo to proto, že jsem v noci nemohl usnout. Byl jsem úplně na dně, protože mě napadala spousta pitomejch myšlenek.“

„To bylo jenom jednou? Odpověz popravdě, protože stejně se na to přijde, až dostaneme účet.“

„Jenom tehdy a pak ještě jednou.“

„Tak dobře,“ řekl jsem velkodušně. „Nic neřeknu. Ale musíš mi slíbit, že o těch pitomých myšlenkách, jak říkáš, Frankovi povíš.“

„A proč?“ Díval se na mě úkosem, ale všiml jsem si, jak se mu ulevilo.

„Když dostaneš strach, musíš dělat něco jiného než poslouchat ty drazé zaplacené prasečinky,“ řekl jsem.

„Já jsem neměl strach. Měl jsem vztek. Na matku.“

„To je totéž. Telefonní impulsy stojí úplně stejně, ať se bojíš, nebo máš vztek. Zavolej radši na církevní tísňovou linku. Ta je myslím zadarmo.“

„Jenže to není ono.“

„Kdo ví,“ opáčil jsem. „Od doby, co jsme byli u konfirmace, se v církvi ledacos změnilo. Jestli se dá věřit novinám, tak se může klidně stát, že na té lince natrefíš na nějakou lesbickou pastorku. A když jí budeš vyprávět o své zlé matce, není vyloučené, že od ní nějaké zasténání uslyšíš.“

Zase jsme byli pokrevní bratři. Smáli jsme se, jak se takoví bratři smějí. Nahlas a upřímně.

Kjell Bjarne odešel do kuchyně udělat večeři. Slyšel jsem ho, jak haraší s konzervami a mumlá si něco o lesbických pastorkách.

„Lančmít, nebo párky z plechovky?“

„Lančmít i párky,“ volal jsem na něj. Z neznámého důvodu jsem se dostal do uvolněné nálady a mával jsem kolem sebe novinami.

Frank se objeví v sedm hodin jako obvykle. Na minutu přesně v sedm, jak říká. Když otevírá dole na dvoře vchodové dveře, stojíme s Kjellem Bjarnem ve druhém patře u kuchyňského okna. Zvedneme ruce na pozdrav a Frank nám stejným způsobem odpovídá. Když se zdravíme, proběhne mnou proud tepla a vím, že Kjell Bjarne prožívá totéž. Pocit přátelství.

Vždycky to tak nebylo. Zpočátku jsme Franka nenáviděli. Celé večery jsme seděli a fantazírovali o tom, jak bychom ho nejradši umučili. Představovali jsme si, jak visí v zimě za železné náramky nad horskými úseky železnice do Bergenu. Nebo jak úpí ve vaně napuštěné kyselinou. Jak stojí sám proti smečce rozzuřených pitbulů.

Samozřejmě pouhá fantazie a slova. Rozhodně není ani můj styl, ani styl Kjella Bjarna ubližovat někomu jinému než sami sobě.

Ale Frank se mi pořád pletl do života. Míchal se do všeho, co jsem řekl a udělal. To se nedalo vydržet! Nic nebylo dost dobré, a když jsem se výjimečně vzchopil a chtěl mu vyprávět

historku z léčebny, jak si David kupoval pivo, docela klidně mi řekl, ať sklapnu. Byly to zlé doby a já nesčetněkrát toužil vrátit se zpátky do naší rekreační léčebny, kde o všem rozhodovala hodná vrchní sestra Gunn. Napsal jsem jí, že jsem se ocitl v místě, které připomíná peklo, ale ona mi odpověděla, že nemám přehánět, ale naopak se snažit v sobě vykřesat dobrou vůli. Prý se ke mně brzy připojí můj dobrý přítel Kjell Bjarne. Na konec dopisu napsala pozdrav.

Přeháněl jsem snad? Mám snad projevít dobrou vůli, když Frank plive na mé ideály a pošlapává mé estetické zásady? Budu v tomhle bytě bydlet já, anebo on? Jakou barvou se rozhodl vymalovat stěny svého domu, je jeho věc – ale pak je ve vši slušnosti jen moje věc, jak bude vypadat můj domov. V tomhle bytě chci mít pomerančově oranžové stěny a basta fidli. Koupil jsem barvu na vymalování celého bytu. Ještě jsem neotevřel ani první plechovku, když se neohlášeně objevil Frank a celé mi to zatrhl. Bílá, řekl – a barvy před mýma očima v obchodě vyměnil. Musel jsem dokonce jít s ním, plechovky nést a stát vedle něho, když si s prodávčem, ostatně dosti odpudivým chlapíkem, dělali legraci z mého výběru barvy. Copak nehodlám přijmout lekci z demokratického myšlení? Smál se mi přímo do tváře a prohlásil, že tahle barva vyšla z módy už před několika lety. Tady rozhoduje on. Ostatně byt stejně není můj, ale magistrátu města Oslo, takže do toho má právo tak trochu mluvit.

Takové věci mě mrzely. Líbilo se mi myslet na byt jako na můj. Na náš. Na byt, který je můj a Kjella Bjarna. Můj přítel mi tehdy napsal z Brøynesu a ptal se, jak pokračuji s úpravami.

Odpověděl jsem mu, že špatně, protože všechno neustále kazí jistý Frank. Na nápad postavit do obýváku zahradní houpačku prý můžeme zapomenout. Frank se o tom odmítal bavit.

Frankovy kroky po schodech. Je to jediný člověk, který dokáže vyběhnout schody bez zastavení. Čím delší a příkřejší schodiště, tím lépe. Frank doběhl. Následoval náš smluvený signál: třikrát krátce a jednou dlouze. Kód tajné podzemní skupiny. Kývl jsem na Kjella Bjarna a ten se rychlým krokem odebral do předsíně otevřít. Slyšel jsem je, jak spolu mluví a plácají se po zádech, a do očí mi vstoupily slzy. Tak jsem se také dočkal! Pravé, nesentimentální kamarádství. Rychle jsem si utřel ruce do utěrky a vešel jsem do obýváku.

Frank nebyl ani udýchaný. Kondice jako tygr. Žuchl na gauč a začal se drbat v prošedivělých vousech.

„Všechno klape, Ellingu?“

Ujistil jsem ho, že můj život je téměř v perfektní rovnováze. O tom, že se mi stýská po příjemných pocitech z dětství, jsem se mu nezmínil. Ani neměl předpoklady k tomu, aby to pochopil. Některé pokoje musí zůstat zamčené, dokonce i pro blízké přátele zaměstnané ve službách města Oslo.

„To je dobře,“ řekl. „A máte tu líp uklizeno, než máme doma, jak koukám.“ Pohledem klouzal po místnosti.

Ano, to je pravda. Uklizeno je. V Brøynesu jsem se naučil, jak udržovat své prostředí v čistotě. Vlastně jsem kladl zvláštní váhu na to, aby bylo všechno v pořádku. Když se člověk dostatečně často ohání hadrem na podlahu namočeným v teplé vodě, příjemný pocit z domova o mnoho stupňů vzroste.

„Jak se má Jana?“ zeptal se Kjell Bjarne a dloubal se v nose.
„Počítám, že dobře,“ odpověděl Frank. „Je na Mallorce. Na týden, v pátek se vrátí.“

„Sama?“ pokračoval Kjell Bjarne.

„Ano, já si nemůžu vzít volno. Musím běhat po městě a kontrolovat, aby si týpci jako vy dva nevjeli do vlasů. Třeba před týdnem se jeden pokoušel prosekat stěnou k sousedovi.“

„Takoví my nejsme,“ řekl Kjell Bjarne.

„Co jste dělali od mé poslední návštěvy?“ zeptal se Frank, jako by neslyšel, co Kjell Bjarne řekl. „Byli jste venku a snažili jste se zapojit do všedního života, anebo jste seděli doma a koukali do stropu?“

„Kdybych žil s nějakou ženskou, nikdy bych jí nedovolil, aby jela do ciziny samotná,“ řekl Kjell Bjarne. „To bych dělal všechno možný, abych mohl jet taky.“

„O čem to mluvíš, ty hrochu jeden? Kdo říká, že se mě ptala? Ale já se ptám vás, jestli jste ty a Elling byli venku a trochu se od minule provětrali? To bych rád věděl.“

Takhle on si na nás otvírá pusou. Ale já ho znám. Dobře jsem si všiml, jak se snaží, abychom co nejrychleji přestali probírat téma Jana. Kjell Bjarne měl pravdu. Zdravé soužití dvou lidí nepřipouští, aby jeden partner odjel na jih a druhého nechal doma. To nebylo správné. Frank tu s námi sedí, hraje si na drsného, a přitom se ze všech sil snaží skrýt své zoufalství. Rozbolelo mě za něj břicho. I idiot si dovede představit, jakému pokušení je Jana na Mallorce vystavena. Však jsem sám byl na jihu, a tak vím, o čem mluvím. Ty hromadné zájezdy s cestovkami nikdo nevyalezl proto, aby se posílil

princip monogamie, to bylo víc než jasné. Tam to frčí od rána do večera. Vší silou jsem odehnal obraz Jany obklopené místním fotbalovým mužstvem.

„Chceš colu?“ zeptal se Kjell Bjarne.

„Sakra, s vámi je to fakt beznadějí! Jo, chci colu. Tak podnikli jste za posledních čtrnáct dní něco?“

Dostal jsem chuť lhat a vymýšlet si. Samozřejmě jsem věděl, co chce slyšet. Chtěl dostat zprávu o naší široce rozvinuté činnosti a našich extrovertních rysech. Přál si, abychom každý den s Kjellem Bjarnem brouzdali městem a v potu tváře navazovali společenské kontakty. Získávali si přátele jako na běžícím pásu. Sebejistě vstupovali do restaurací a kaváren. Chtěl zkrátka slyšet, jak se asertivně, a přitom s jistým šarmem probíjíme vítězně životem.

Ale takoví my nejsme. Kjell Bjarne ani já takoví nejsme. Jsme trochu úzkostní a stísnění. Hlasitý rámus z restaurací nás děsil. A protože jsme neznali své sousedy, nejradši bychom se neukazovali ani v hlavním vchodu. Zdálo se nám, že nejbezpečněji se nám žije ve vlastním bytě. Je na tom snad něco špatného?

„Já jsem pečeněj vařenej v Remě a nakupuju jídlo,“ řekl Kjell Bjarne a postavil před Franka dvoulitrovou láhev coly a skleňnici. „V pokladně tam sedí kluk a už se spolu zdravíme. Jmenuje se P. Jonson. Něco přes dvacet.“

Frank chabě zatleskal a otevřel láhev coly. „Nemůžeš si sednout, Ellingu? Nestůj tam tak a nekoukej. Znervózňuje mě to.“

Posadil jsem se a snažil se na něj nedívat.

„A ty?“

„Já?“

„Ty taky někdy chodíš do Remy?“

Řekl jsem mu, že nákupy jsou parketa mého přítele. A že o nějakém P. Jonsonovi teď slyším poprvé.

Frank do sebe nalil sklenici coly a říhl.

„Tak tohle nepůjde, pánové. Vždyť vy vůbec nerostete!“

„A co máme podle tebe dělat?“ zeptal jsem se. Cítil jsem, že se mi hlas třese spravedlivým hněvem. „Máme přepadat lidi na ulici a nutit je, aby s námi šli domů?“

Frank od sebe odstrčil sklenici a zvedl se. „Jdeme do kina,“ řekl.

Šli jsme na film *Přes kořeny a pařezy*. Podle mého názoru dost pitomý. Pojednával o mladém páru, který spolu nemohl mít děti. S jeho semenem bylo něco v nepořádku. Ale přitom děti chtěli mít. Postupně se z toho stala posedlost. Nakonec nevěděli nic lepšího než se dohodnout, že ona půjde sama do města a spáří se s nějakým libovolným otrapou. A když se ukázalo, že tenhle náhodně vybraný chlap je dost nesympatický lyrický básník, měl jsem toho právě tak dost. Zbytek filmu byla žár-
livost a intriky, což není divu. A lidi se tomu nahlas smáli! Já tedy nevím. Považuji se za moderního občana velkoměsta se všemi liberálními postoji včetně tolerance, která k tomu patří. Ale odmítám tleskat, když se boří základní normy mezilidského chování. Na tomhle filmu mě rozčililo hlavně to, že skončil tam, kde měl vlastně začít. Scénou manželského páru a jejich nikoli jednoho dítěte, ale rovnou tří dětí. Trojčat. Celá trilogie zapsaná do podbříšku téhle ženy, a to průměrným

básníkem, kterého vůbec neznala. A její muž, kterého vlastně milovala, seděl vedle ní, na tváři připitomělý úsměv. Jako by mu to bylo jedno. Asi pocítil žárlivost, když žena jeho života vyváděla jako posedlá, aby vymáčkla z toho pseudopoety co nejvíc semene. A prý teď, když jsou děti na světě, je všechno v nejlepším pořádku. To je ale blbina! Člověk nemusí být zrovna expert na psýchu muže, aby pochopil, že tuhle jednu soulož, tohle cílené páření použije proti své ženě v každé hádce, dokud v ní bude kousek života. Pokaždé, jakmile náš muž pocítí nějakou životní překážku, vytáhne tu starou historii o veršotepci vybraném na chov. Ona zase naopak bude stát nezlomně na svém, že z toho stejně neměla žádný požitek.

Přirozeně zbytečně. Ani nejmilosrdnější lež anebo nejusedavější pláč nezmění fakt, že ty tři děti nejsou výsledkem vzájemné lásky dvou hlavních aktérů příběhu. V závěru filmu sledujeme vykonstruovanou rodinu. Falešný obraz. Nic víc a nic míň.

„Nejlepší film, jaký jsem viděl!“ tvrdil Kjell Bjarne, když jsme vyšli ven.

S mým nejlepším přítelem to bylo vždycky tak. Kdykoli jdeme s Frankem do kina, vidí nejlepší film svého života. Zvláště přesvědčivě to tvrdí, když zahlédne byť jen flíček nahého ženského těla. To se mu pak i roztřese hlas. Jako dneska. Ve dvouvteřinovém stříhu nám bylo dopřáno spatřit bílý kousek pozadí herečky Anneke von der Lippe. Podle mého mínění však byla scéna trochu krátká na to, aby vyzvedla film z močálu braku, kam po zásluze náleží.

„Sranda,“ řekl Frank. „Vid' že jo, Ellingu?“

Prý vid' že jo. Vysvětlil jsem Frankovi i Kjellu Bjarnovi, co si myslím o době, ve které žijeme. A o chybějící schopnosti norské filmové produkce vzít na sebe korigující roli ve vývoji společnosti. Pokud se nemýlím, mají snad pracovníci v kultuře jistou odpovědnost.

„Pane bože,“ řekl Frank. „Vždyť to byla komedie k pobavení!“

Kjell Bjarne se rozesmál: „Copak tys nepochopil, že to byla sranda?“

„Já jsem pochopil, že to vůbec sranda nebyla!“ odsekl jsem mu. „A tys nepochopil vůbec nic.“

„O tom víš velký kulový,“ řekl Kjell Bjarne. „Já chápu přesně to, co se mi hodí.“

„Tak se mi to líbí,“ pokyvoval hlavou Frank. „Kultura má probouzet osobní angažovanost.“

Neřekl jsem nic. Byly to stejné povrchní žvásty jako pokaždé, když jsme se vrátili z kina. Kjell Bjarne viděl nejlepší film na světě a s Frankem se stavěli k mým námitkám nechápavě.

„Nikdy ti není nic dobrý,“ řekl Kjell Bjarne. „Všechno je pořád blbý.“

Neodpověděl jsem. Když byl Kjell Bjarne v podobném rozpoložení, nemělo cenu ho dráždit.

„Ještě není ani devět,“ podotkl Frank. „Dal bych si pizzu.“

Já bych býval šel nejradši domů, ale bylo mi jasné, že říct něco takového by ode mě bylo pramálo zdvořilé. Ostatně když se vracíte se dvěma kamarády z kina, co může být přirozenějšího než zaskočit do nějaké pizzerie? Vlastně to bylo normální. Křupavý kousek italského jídla za nerušeného toku

společného hovoru.

„Super!“ zavyl Kjell Bjarne. Poté co přijel do Osla, rychle si osvojil žargon dnešní mládeže. Ani trochu se k němu nehodil. Jako by se upjatý konzervativce Kåre Willoch jednoho dne rozhodl, že bude prokládat své proslovy vulgárními slovy.

Zastavili jsme se v pizzerii Peppe a po delším rokování jsme si objednali velkou pizzu se šunkou a s pepperoni. Dva proti jednomu. Jako obvykle. Já bych si dal radši s tuňákem. Ostatně je legrační, jak rychle se člověk nechá přemluvit, když se začne s někým kamarádit. Ze začátku jsem se bránil zuby nehty a tvrdě prosazoval práva menšiny. Teď jsem si stále častěji uvědomoval, že mírná rezignace ředí adrenalin. Našli jsme společný tón. Znali jsme se navzájem skrznaskrz. Když chodí tři dospělí muži dvakrát měsíčně do města, jak jsme měli ve zvyku, ten tón je poněkud drsný. Naučil jsem se to. A vlastně se mi to líbilo.

Když se na stole objevila z pece vytažená pizza, Frank řekl: „Abych nezapomněl... Jak jste se tuhle ptali, tak jsem to zjišťoval a kočku si klidně můžete pořídit.“

Podívali jsme se s Kjellem Bjarnem na sebe.

DVA

Byl to úplně obyčejný řadový jednopatrový domek namořený nahnědo. Potily se mi ruce a srdce mi prudce bušilo. Ještě nikdy jsem takhle nezazvonil u úplně cizího člověka. Když jsem se poočku podíval na Kjella Bjarna, pochopil jsem, že ani on nemá zkušenosti takového druhu. Vypadal, že má ze všeho nejvíc chuť se podrbat na spáncích zatátými pěstmi. Ale neudělal to. Pravou rukou držel šedivou schránku na přenášení koček, levou měl zastrčenou hluboko do kapsy kabátu.

„Ano,“ řekl. „Už je pozdě vycouvat, kamaráde.“

Slovo „kamaráde“ mě jako vždycky pošťouchlo. Rostl jsem jím. A tak jsem si povzdychl, řekl jsem si no tak, chlapče, nebo něco takového, a byl jsem na cestě ke schůdkům. Přijal jsem odpovědnost. Jednal jsem. Když jsem přimáčkl ukazováček na zvonek, zmocnil se mě vztek. V jednom závratném okamžiku mi došlo, že jsem se uprostřed života znovu narodil. Že ten muž, který teď tlačí na zvonek a vůbec se mu nepodlomila